ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS
KSZTAŁCENIE POLONISTYCZNE CUDZOZIEMCÓW 18, 2011
https://doi.org/10.18778/0860-6587.18.10

*Beata Afeltowicz*
Uniwersytet Szczeciński

# NAZWA WŁASNA JAKO TEKST KULTURY W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO

Słowa kluczowe: językoznawstwo stosowane – glottodydaktyka, językoznawstwo ogólne – onomastyka, antroponimia, toponimia, chrematonimia, kulturoznawstwo – tekst kultury

Język jest najbardziej istotnym składnikiem kultury. Nauczanie języka obcego w znacznym stopniu oznacza wprowadzanie informacji o systemie leksykalnym danego języka, do którego należą także nazwy własne. Za ich pomocą lektor języka polskiego może przekazywać informacje na temat dorobku materialnego i duchowego Polaków.
Celem artykułu jest ukazanie komponentów kultury polskiej zakodowanych w warstwie onimicznej polszczyzny (w antroponimach, toponimach i innych kategoriach nazw własnych), które są treściami programowymi na kursach jpjo na poziomie A1. Źródłem materiału językowego był podręcznik Małgorzaty Małolepszej i Anety Szymkiewicz *Hurra!!! Po polsku 1*. Przeprowadzona analiza nazw własnych, zawartych w tym podręczniku, pozwala wysnuć wniosek, że wprowadzanie informacji na ich temat uzupełnia proces lingwodydaktyczny o edukację międzykulturową. Przyczynia się także do lepszego zrozumienia i poszanowania własnej kultury uczestnika kursu oraz kultury innych narodów.

Kultura jako „całokształt materialnego i duchowego dorobku ludzkości, wytworzonego w ogólnym rozwoju historycznym lub w jego określonej epoce" (USJP 2003, t. 2: 357) przejawia się na dwóch poziomach: fenomenalnym oraz ideacyjnym. Na kulturę ujmowaną w porządku fenomenalnym składają się jej materialne manifestacje w wytworzonych produktach, w jawnych zachowaniach (także językowych) oraz w zdarzeniach społecznych. Z kolei kulturą w ujęciu ideacyjnym jest to, czego uczymy się jako członkowie danej zbiorowości. Oznacza to, że porządek fenomenalny stanowi jedynie zbiór pewnych artefaktów abstrakcyjnego porządku ideacyjnego. Nazwy własne należą zatem do kultury na płaszczyźnie fenomenalnej (Anusiewicz 1994: 4).

Proces glottodydaktyczny w znacznej mierze polega na wprowadzaniu słownictwa nowo poznawanego języka. W skład dowolnego systemu leksykalnego wchodzą także nomina propria. Nazwa własna jako element podsystemu deiktycznego to wyraz, niezawierający treści językowej, czyli znaczenia

leksykalnego, którego podstawę stanowią cechy charakterystyczne, wspólne dla danej grupy obiektów (Kaleta 1998: 34). Rola nazw własnych w języku jest więc ograniczona do wskazywania (oznaczania, wyznaczania) obiektów jednostkowych, bez przekazywania treści znaczeniowej (Kaleta 1998: 18). Iwona Dembowska-Wosik pisze, że „ich rola w procesie glottodydaktycznym jest nieco inna niż apelatywów: nie tylko nazywają pewne elementy rzeczywistości, lecz także stanowią furtkę do polskiej kultury, a ściślej: linguakultury" (Dembowska-Wosik 2010: 123), przez którą autorka rozumie „zbiór miejsc kontaktowych języka i kultury" (Dembowska-Wosik 2010: 125).

Stanisław Gajda stwierdził, że „w teorii nauczania języka polskiego jako obcego nazwom własnym nie poświęcono dotąd większej uwagi", chociaż „w zasobie leksykalnym każdego języka nazwy własne zajmują ilościowo znaczną jego część" (Gajda 1988: 48). Aleksandra Cieślikowa natomiast w artykule *Nazwy własne we współczesnym języku polskim* uznała, że „nazw własnych jest o wiele więcej niż wyrazów pospolitych, ale inne jest ich rozmieszczenie i nagromadzenie w tekstach. W zależności od sytuacji komunikacyjnej lub rodzaju tekstu używamy odpowiednich nazw własnych, które mogą spełniać funkcje referencjalne, adresatywne, informujące, metaforyczne, symboliczne, wartościujące" (Cieślikowa 1999: 97). Z kolei Irena Sarnowska-Giefing uważa, że „nauka o nazwach własnych w ramach ogólnego kursu gramatyki polskiej ciągle jest przede wszystkim procesem uzależnionym od dobrej woli oraz od intuicji i doświadczenia lektora" (Sarnowska-Giefing 1980: 371).

Mówiąc o kulturze w odniesieniu do języka, musimy zwrócić uwagę na nowy kierunek badań, zwany lingwistyką kulturową, który ma przełamać i przekroczyć dotychczasowe ograniczenia w traktowaniu języka (narzucone przez ogólnie rozumiany formalizm). Lingwistyka kulturowa za istotę języka uznaje zawarty w nim dorobek kulturowy pewnej społeczności, będący zarazem magazynem informacji o rzeczywistości, w której dana społeczność istniała i istnieje obecnie. Rolę nazw własnych w lingwistyce kulturowej podkreślał Janusz Anusiewicz, pisząc, iż są one „źródłem wiedzy o kulturze danej społeczności, o najważniejszych wartościach przyjętych i uznanych przez społeczeństwo, co wyrażało się najczęściej w magiczno-symbolicznych sposobach zatrzymywania tych wartości przy potomstwie poprzez nadawanie odpowiednich imion, nazwisk, nazw, przezwisk, owe wartości oznaczających" (Anusiewicz 1994: 61).

Piotr Sztompka, socjolog z Uniwersytetu Jagiellońskiego, definiuje kulturę jako „całościowy sposób życia charakterystyczny dla danej zbiorowości, na który składa się wszystko to, co ludzie robią, myślą i posiadają jako członkowie społeczeństwa" (Sztompka 2002: 181). Zgodnie z tą definicją język okazuje się najbardziej istotnym składnikiem kultury. Pozwala nam ją tworzyć oraz organizuje naszą percepcję rzeczywistości (Gawarkiewicz 2004: 47). Teza ta stanowi argument przemawiający za użyciem terminu „tekst kultury" w temacie artykułu. Jego definicję odnajdziemy np. w *Małym słowniku terminów teorii tekstu* autor-

stwa Katarzyny Wyrwas i Katarzyny Sujkowskiej-Sobisz (2005: 176–177)[1]. O roli tekstów kultury w nauczaniu jpjo wypowiadał się Piotr Garncarek. Badacz stwierdził, że „teksty kultury, te obecne w całym procesie edukacyjnym – graficzne i foniczne, zamierzone i niezawinione – stanowią przestrzenne tło tej nauki" (Garncarek 2010: 105).

Celem artykułu jest ukazanie komponentów oraz odrębności kultury polskiej zakodowanych w nazwach własnych, które stają się treściami programowymi na kursach jpjo na poziomie A1. Drugim celem jest wskazanie, jakie treści kulturowe można przekazywać za pomocą jednostek onimicznych w ramach nauki słownictwa. Opracowanie nie rości sobie pretensji do całościowego ujęcia zagadnienia, jest tylko próbą nakreślenia problemu, zbiorem przemyśleń, które nasuwają się lektorowi rozpoczynającemu nauczanie polszczyzny jako języka obcego na poziomie progowym.

W celu zobrazowania tezy sformułowanej w temacie posłużono się podręcznikiem *Hurra!!! Po polsku 1* Małgorzaty Małolepszej oraz Anety Szymkiewicz[2]. Jest to podręcznik uznany – przez lektorów jpjo w Szkole Kultury i Języka Polskiego dla Cudzoziemców przy Instytucie Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego – za najlepszy na poziomie A1. Opracowano go zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. Przygotowuje on do egzaminu z jpjo na poziomie podstawowym PL-B1.

Omawiany podręcznik *Hurra!!! Po polsku 1* to pomoc dydaktyczna, która spełnia wymagania stawiane publikacjom tego typu ze względu na wprowadzenie do procesu lingwodydaktycznego wiadomości na temat polskiego podsystemu deiktycznego. Wymagania te sformułował Jan Mączyński w artykule *Nazwy własne w nauczaniu języka polskiego jako obcego* (Mączyński 1988: 123). Zdaniem badacza, podstawowymi kategoriami onimicznymi, z którymi powinien zaznajomić się cudzoziemiec, uczący się języka polskiego od podstaw, są:

1) nazwy własne kontynentów, krajów, krain, masywów górskich, oceanów, mórz, rzek, państw, miast (zwłaszcza stolic);

2) nazwy własne dzielnic i krain Polski;

---

[1] Czytamy w nim, że termin „tekst kultury" został wprowadzony w Polsce przez krytyka i teoretyka kultury Stefana Żółkiewskiego (1911–1991) w publikacji *Teksty kultury. Studia* (Warszawa 1988). Teresa Dobrzyńska, specjalistka w zakresie lingwistyki tekstu, określa „tekst kultury" jako szeroko rozumiany tekst, odnoszony „do wszelkich przekazów artystycznych, do całości znakowych o charakterze rytualnym, do takich wieloelementowych układów znaczących, jak strój ludowy" (Dobrzyńska 1993: 303).

[2] M. M a ł o l e p s z a, A. S z y m k i e w i c z, *Hurra! Po polsku 1*, wyd. 2, Kraków 2007. Na pozycję składają się trzy części: podręcznik i zeszyt ćwiczeń dla studenta oraz podręcznik nauczyciela. Przeznaczony jest dla osób uczących się języka polskiego od podstaw pod kierunkiem nauczyciela na kursie rocznym obejmującym 100–120 godzin. Zawiera 21 jednostek lekcyjnych. Kontynuacją podręcznika na wyższych poziomach kształcenia jest *Hurra!!! Po polsku 2* autorstwa Agnieszki Burkat i Agnieszki Jasińskiej, zaś trzecia część *Hurra!!! Po polsku 3* została napisana wspólnie przez wszystkie autorki.

3) nazwy własne z zakresu toponimii wewnętrznej miejscowości, w której przebywa cudzoziemiec;

4) typowe nazwy własne ważnych obiektów użyteczności publicznej (teatry, kina);

5) najczęstsze imiona w wersji oficjalnej oraz ich formy ekspresywne;

6) podstawowe typy morfologiczne nazwisk;

7) sposoby derywowania nazw mieszkańców;

8) sposoby tworzenia przymiotników od nazw miejscowych.

*Hurra!!! Po polsku 1* to także pozycja, która realizuje założenia programowe kompetencji socjokulturowej w nauczaniu jpjo na poziomie progowym, które zaprezentował Władysław Miodunka (Miodunka 2004b: 111–114). Zamieszczone w nich zostały zagadnienia kompetencji socjokulturowej *sensu stricto* oraz wiedza o Polsce i o polskim społeczeństwie. Szczególnie druga część tych założeń może być ilustrowana na lektoratach za pomocą nazw własnych. Wiadomości na temat położenia i geografii Polski (m.in. krainy geograficzne, morze, rzeki i jeziora oraz największe miasta) nie sposób wprowadzić bez zastosowania toponimów i hydronimów. Na poziomie początkowym lektor-językoznawca może w tym miejscu przedstawić lakoniczną informację na temat pochodzenia i znaczenia nazwy Polski. Z taką propozycją wyszedł w 2004 r. Mirosław Jelonkiewicz w artykule *Wiedza o Polsce jako element nauczania cudzoziemców języka polskiego* (Jelonkiewicz 2004: 39). Na wyższych poziomach nauczania języka polskiego jako obcego można skorzystać z rzetelnego wywodu etymologicznego Krystyny Długosz-Kurczabowej (2008: 498–500). Pierwszy kontakt z obcym krajem to także miejscowość, do której kursant przybywa. W miarę możliwości można pokusić się o wyjaśnienie, skąd ojkonim pochodzi i co dawniej oznaczał.

Przytaczane w lekcji 13. (*Jadę na urlop*!) nazwy państw atrakcyjnych dla Polaków ze względów klimatycznych lub o bogatej historii i kulturze, np. *Chorwacja, Egipt, Grecja, Hiszpania, Włochy*, obrazują plany wakacyjne współczesnych Polaków oraz preferowane przez nich sposoby spędzania wolnego czasu. Nazwy geograficzne obejmują także nazwy własne regionów Polski: *Małopolska, Mazury* oraz nazwy polskich pasm górskich – *Bieszczady, Karkonosze, Sudety, Tatry*. Nazwy czterech głównych rzek polskich cudzoziemcy poznają już w czasie lekcji zerowej, są nimi: *Bug, Odra, Warta, Wisła* (przywołane raz jeszcze w lekcji 12. *Gdzie jesteś*? wraz z nazwą *Morze Bałtyckie* (*Bałtyk*).

Nazwy polskich miejscowości występują bardzo licznie w całym podręczniku. Są to nazwy nie tylko dużych, lecz także mniejszych ośrodków miejskich (np. nazwy miejscowości uzdrowiskowych, turystycznych, np. *Ojców, Wieliczka, Zakopane*).

Nie mniej ważną kategorią onimiczną – oprócz antroponimów i toponimów – są dla obcokrajowca nazwy własne z zakresu toponimii wewnętrznej miejscowości, w której przebywa. W terminologii onomastycznej noszą one miano urbonimów. W podręczniku występują więc licznie nazwy ulic, alei, placów.

Zagadnienie mikrotoponimii przybliża słuchaczom kursu lekcja 12. (*Gdzie jesteś?*), zawierająca mapę Krakowa oraz wiele ćwiczeń, w których wymieniono najważniejsze zabytki tego miasta, np. *Wawel, Kościół Mariacki, Collegium Maius*. Zadaniem lektora z innego ośrodka miejskiego jest włączenie do zajęć podstawowych wiadomości o lokalnym systemie nazewniczym, np. na temat nazewnictwa ulic, typowych modeli nazewniczych, motywów ich nadawania.

Z nazewnictwem ulic bezpośrednio związane są typowe nazwy własne ważnych obiektów użyteczności publicznej (teatrów, kin, lokali gastronomicznych). Ich introdukcja podyktowana jest pełnioną przez nie funkcją informacyjną. Obcokrajowiec poznaje więc miejsca, w których może spędzić wolny czas i poznawać kulturę polską. Autentyczne nazwy własne takich obiektów przedstawione są w dalszej części podręcznika Małgorzaty Małolepszej i Anety Szymkiewicz (lekcja 7. *Zwykle nic nie robię*). Prezentacja mapy miasta i nazw obiektów miejskich niewątpliwie ułatwia kursantom poruszanie się po nowej przestrzeni miejskiej. Sprzyja lepszej komunikacji językowej i przestrzennej.

Ilustracją wielowiekowego procesu kształtowania się systemu nazywania ludzi w Polsce jest lekcja 1. (*Jak masz na imię*?). Uczący się odczytuje informację, że w kraju, do którego przybył, istnieje dwuelementowy system nazywania ludzi, jak w większości państw Europy. Zaprezentowany w podręczniku zbiór imion ukazuje dominację imion chrześcijańskich (np. *Anna, Katarzyna, Andrzej, Paweł*), ale także funkcjonowanie zbioru o rodowodzie słowiańskim (np. *Czesław, Wojciech, Stanisław, Zbigniew*). Marginalną grupę stanowią w polskim systemie antroponimicznym imiona zapożyczone (np. *Grażyna*).

Realia życia rodzinnego w Polsce, nazwy pokrewieństw (a pośrednio polską rodzinę jako strukturę wielopokoleniową) prezentuje tekst ćwiczenia w lekcji 4. (*Czy masz brata*?). Wymienione są tu nazwy filiacyjne wraz z imionami, np. siostra *Barbara*, matka *Maria*.

Imiona polskie ukazane są w omawianym podręczniku na tle imion obcych, które możemy określić jako klasyczne dla danego języka (np. *Ignatio* – Hiszpania, *Paul* – Anglia, *Tatiana* – Rosja). Przyczyniają się one do tworzenia obrazu Polski jako kraju otwartego na ludzi z innych państw i reprezentujących obce kultury.

Kolejną podgrupę atroponimiczną ukazaną przez autorki *Hurra!!! Po polsku 1* stanowią nazwiska. Zamieszczone przykłady odwzorowują typowe nazwiska polskie i ich struktury semantyczne oraz formalne. Obcokrajowiec odczytuje zatem informację, że nazwiska w Polsce mogą być prymarne, równe apelatywom (np. *Buła, Kiełbasa*) oraz sekundarne, tworzone za pomocą specyficznych sufiksów (np. *-ski*: *Kowalski, -cki*: *Nowicki, -icz*: *Pawłowicz*). Mogą mieć one także strukturę przymiotnikową (np. Krystyna *Wesoła*, Jan *Zimny*).

Współczesne społeczeństwo polskie zaprezentowane zostało poprzez przytoczenie nazwisk znanych Polaków, np. polityków (*Aleksander Kwaśniewski, Lech Wałęsa*), aktorów (*Krystyna Janda*), reżyserów (*Andrzej Wajda*) czy spor-

towców (*Adam Małysz*). Znaczące miejsce w podręczniku *Hurra!!! Po polsku 1* zajmują także zestawienia antroponimiczne, będące identyfikatorami ważnych postaci głównie w Europie, polityków i artystów, np. *Tony Blair* czy *Pedro Almodowar*.

W przekazywaniu treści narodowokulturowych szczególne miejsce zajmują nazwy świąt zarówno kościelnych, jak i państwowych, które obejmowane są w terminologii onomastycznej terminem heortonimów i przynależą do grupy chrematonimów, czyli nazw związanych z cywilizacją (Breza 1998: 348). Niewątpliwie przybliżają one obcokrajowcom wierzenia, historię i tradycję Polaków. Szczególne nagromadzenie heortonimów spotykamy w ćwiczeniu dotyczącym nazw miesięcy w lekcji 10. (*To już było*!). Występują tu nazwy świąt: kościelnych (*Święta Wielkanocne, Boże Narodzenie*), narodowych (*Święto Konstytucji 3 Maja*) i innych (*Nowy Rok, Prima Aprilis*). Nazwy te wskazują na panujące w Polsce tradycje chrześcijańskie i patriotyczne. Nazwom autentycznym towarzyszy także heortonim fikcyjny *Święto Różowych Okularów*. Zaprezentowane przykłady nazw własnych świąt (a także wcześniej przywoływane imiona zapożyczone) są poświadczeniem tezy sformułowanej przez Władysława Miodunkę, „że kultura polska jest częścią kultury europejskiej o korzeniach chrześcijańskich" (Miodunka 2004a: 26).

Nagromadzenie w lekcji 16. (*Urodziłem się w Polsce*) ideonimów polskich gazet i czasopism oraz dzieł literackich i filmowych ukazuje kursantom polską literaturę oraz sztukę filmową na tle osiągnięć europejskich i światowych. Polska to także kraj, w którym coraz więcej osób chce studiować i zdobywać wykształcenie wyższe. Taką uwagę wspierają zastosowane w podręczniku nazwy szkół wyższych, np.: *Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Warszawski*.

Nakreślony zarys repertuaru nazewniczego w analizowanej pomocy dydaktycznej pozwala sformułować kilka wniosków. Zaprezentowane nazwy własne ukazują, z jak różnorodnymi zjawiskami kultury polskiej ma do czynienia obcokrajowiec przybywający do naszego kraju. Poszczególne elementy podsystemu onimicznego przyczyniają się do wprowadzenie kursanta w odmienny świat historii i realiów oraz do zapoznania go z wybranymi składnikami kultury polskiej. Jest to niepodważalny argument użycia terminu „tekst kultury" w odniesieniu do nazw własnych. Wprowadzanie zasobu nazw własnych do procesu glottodydaktycznego służy rozwijaniu umiejętności językowych, mianowicie poszerzaniu słownictwa, co prowadzi do kształcenia zdolności swobodnego i poprawnego posługiwania się nimi oraz do właściwego ich doboru, stosownie do celu i charakteru wypowiedzi, jak również prezentacji szerokiej perspektywy świata realnego. Potwierdza to tezę Władysława Woźniewicza, że zadaniem wykładowcy w grupie językowej jest przekazywanie kompetencji językowo-komunikacyjnej, ale także kompetencji przedmiotowej, w szczególności wiedzy o realiach rzeczywistości kraju/narodu opanowywanego języka, jak również

kompetencji socjokulturowej (Woźniewicz 2004: 137)[3]. Sfera onimiczna polszczyzny przyczynia się dodatkowo do wprowadzenia treści kulturowych, ukazania odrębności kultury polskiej, tworzenia płaszczyzny konfrontacji informacji kulturowych własnych i polskich. Stanisław Gajda określa te informacje jako narodowokulturowy komponent znaczenia jednostki leksykalnej (apelatywu lub nazwy własnej) i dodaje, że należy go w procesie lingwodydaktycznym ujawniać w celu jego zrozumienia przez kursantów (Gajda 1988: 50). Zabiegi takie uzupełniają proces glottodydaktyczny o edukację międzykulturową, przyczyniają się do zrozumienia i poszanowania własnej kultury oraz kultury innych, a w rezultacie prowadzą do inspirującego dialogu międzykulturowego.

**BIBLIOGRAFIA**


A n u s i e w i c z J., 1994, *Lingwistyka kulturowa. Zarys problematyki*, Wrocław.

B r e z a E., 1998, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chrematonimy)*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków, s. 343–361.

B u r z y ń s k a A., 2002, *Jakże rad bym się nauczył polskiej mowy... O glottodydaktycznych aspektach relacji język a kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, Wrocław.

C i e ś l i k o w a A., 1999, *Nazwy własne we współczesnym języku polskim*, [w:] *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci*, red. W. Pisarek, Kraków, s. 97–115.

D e m b o w s k a-W o s i k I., 2010, *„Nomina propria" w tekstach związanych z kulturą lokalną – poszerzanie wiedzy o świecie czy przeszkoda w rozumieniu tekstu? (na podstawie tekstów o Łodzi)*, [w:] (*Teksty i podteksty w nauczaniu języka polskiego jako obcego – 2. Jubileusz 50-lecia Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ*, red. G. Zarzycka, G. Rudziński, Łódź, s. 123–130.

D ł u g o s z-K u r c z a b o w a K., 2008, *Wielki słownik etymologiczno-historyczny języka polskiego*, Warszawa.

D o b r z y ń s k a T., 1993, *Tekst*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Wrocław, s. 283–304.

G a j d a S., 1988, *Narodowokulturowy komponent znaczenia nazw własnych w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, [w:] *Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej*, red. E. Homa, Szczecin, s. 45–53.

G a r n c a r e k P., 2010, *Teksty kultury w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, [w:] *Teksty i podteksty w nauczaniu języka polskiego jako obcego – 2. Jubileusz 50-lecia Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ*, red. G. Zarzycka, G. Rudziński Łódź, s. 99–106.

G a w a r k i e w i c z R., 2004, *Dialog kultur i jego uwarunkowania. Zarys problemu*, [w:] *Glottodydaktyczne i kulturowe aspekty komunikacji językowej*, red. K. Janaszek, R. Gawarkiewicz, Szczecin, s. 43–50.

G ę b a l P. E., 2004, *Realioznawstwo w nauczaniu języka niemieckiego*, [w:] *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, red. W. T. Miodunka, Kraków, s. 69–94.


[3] Por. także rozważania Przemysława Gębala na temat aspektów nauczania realioznawstwa na kursach języka obcego. Badacz wyróżnia tu – za Andreasem Pauldrachem – trzy podejścia: kognitywne (inaczej faktograficzne), komunikacyjne oraz międzykulturowe (Gębal 2004: 70).

Jelonkiewicz M., 2004, *Wiedza o Polsce jako element nauczania cudzoziemców języka polskiego. Przegląd wybranych materiałów dydaktycznych i pomocniczych*, [w:] *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, red. W. T. Miodunka, Kraków, s. 37–52.

Kaleta Z., 1998, *Teoria nazw własnych*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa–Kraków, s. 15–36.

Małolepsza M., Szymkiewicz A., 2007, *Hurra! Po polsku 1*, Kraków.

Mączyński J., 1988, *Nazwy własne w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, [w:] *Onomastyka w dydaktyce szkolnej i społecznej*, red. E. Homa, Szczecin, s. 121–127.

Miodunka W. T., 2004a, *Czy kultura była traktowana po macoszemu w nauczaniu języka polskiego jako obcego*? *Rozważania na marginesie książki Anny Burzyńskiej*, [w:] *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, red. W. T. Miodunka, Kraków, s. 13–35.

Miodunka W. T., 2004b, *Kompetencja socjokulturowa w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Zarys programu nauczania*, [w:] *Kultura w nauczaniu języka polskiego jako obcego. Stan obecny – programy nauczania – pomoce dydaktyczne*, red. W. T. Miodunka, Kraków, s. 97–117.

Sarnowska-Giefing I., 1980, *Nazwy własne w nauczaniu języka polskiego na kursach dla cudzoziemców polskiego pochodzenia*, „Poradnik Językowy", z. 7, s. 368–372.

Sztompka P., 2002, *Socjologia. Analiza społeczeństwa*, Kraków.

USJP – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, 2003, t. 1–4, red. S. Dubisz, Warszawa.

Woźniewicz W., 2004, *Dyskursywne interakcje w grupie językowej w procesie uczenia się języka obcego*, [w:] *Glottodydaktyczne i kulturowe aspekty komunikacji językowej*, red. K. Janaszek, R. Gawarkiewicz, Szczecin, s. 135–145.

Wyrwas K., Sujkowska-Sobisz K., 2005, *Mały słownik terminów teorii tekstu*, Kraków.

Żółkiewski S., 1988, *Teksty kultury. Studia*, Warszawa.

## Summary

Language is the most important component of culture. Teaching a foreign language is, to a large extent, introducing information on the lexical system of language, which also includes proper names. Using them, a teacher of Polish can provide information about all the material and spiritual achievements of Poles.

This article aims to show the components of the Polish culture, encoded in the onomastic layer of the Polish language (in antroponyms, toponyms and other categories of proper names) that are curricular content of the Polish language courses for foreigners at the A1 level. The source of language material was the textbook *Hurra!!! Po polsku 1* by Małgorzata Małolepsza and Aneta Szymkiewicz.

The analysis of names present in this manual leads to the conclusion that the introduction of information about these names completes the teaching process with intercultural education. What is more, it also contributes to a better understanding of and respect for the student's own culture and cultures of other nations.